

Paauglių darbas vasarą: taisyklės, kurių negalima ignoruoti

Artėjant vasaros atostogoms, kai daugelis moksleivių ieško galimybių įgyti pirmąją darbo patirtį, Valstybinė darbo inspekcija (VDI) primena darbdaviams ir tėvams, kad nepilnamečių įdarbinimas Lietuvoje leidžiamas tik laikantis griežtų teisinių reikalavimų.

„Nepilnamečių darbas – tai atsakomybė, į kurią reikia žiūrėti labai rimtai. Kalbame apie vaikų ir paauglių sveikatą, saugumą, teisę į mokslą ir pilnavertį poilsį“, – pabrėžia Darbo teisės skyriaus vedėja-vyriausioji darbo inspektorė Ieva Piličiauskaitė-Dulkė.

Toliau apžvelgiami pagrindiniai reikalavimai, įdarbinant nepilnamečius.

1. Amžius

Dirbti leidžiama nuo 14 metų. 14–16 metų vaikai gali dirbti tik lengvus darbus. 16–18 metų paaugliai gali dirbti sudėtingesnius darbus, tačiau jie negali pakenkti jauno žmogaus sveikatai, saugumui ir vystymuisi.

2. Tėvų ar globėjų sutikimas

Įdarbinant 14–16 metų vaiką, būtinas vieno iš tėvų arba kito vaiko atstovo pagal įstatymą raštiškas sutikimas. Taip pat būtinas mokslo metų laikotarpiu išduotas mokyklos, kurioje vaikas mokosi, raštiškas sutikimas dėl vaiko darbo.

3. Papildomi saugos ir sveikatos reikalavimai

„Svarbu akcentuoti, kad nepilnamečiai gali dirbti ne visus darbus, – atkreipia dėmesį I. Piličiauskaitė-Dulkė. – Vaikas nuo 14 iki 16 metų amžiaus gali dirbti tik fizinės galimybes atitinkančius lengvus darbus, neturinčius neigiamo poveikio jo saugai, sveikatai, vystymuisi, fizinei, psichinei, moralinei ar socialinei raidai.“ Atkreiptinas dėmesys, kad nepilnamečiams draudžiama dirbti darbus, kai jie bet kuriame procese susiję su alkoholiu, pavyzdžiui, priimti ar pateikti užsakymus. Asmenims iki 18 metų draudžiamų darbų sąrašą galima rasti [čia](#).

Darbo teisės skyriaus vedėja-vyriausioji darbo inspektorė I. Piličiauskaitė-Dulkė pabrėžia, kad darbdavys, prieš įdarbindamas nepilnametį asmenį ir siūsdamas tikrintis sveikatos, turi pateikti jam numatomų darbo sąlygų aprašą, nurodyti galimą profesinę riziką, o gavęs asmens sveikatos priežiūros įstaigos išduotą medicininę pažymą turi vadovautis joje pateikta išvada ir pavesti dirbti konkrečius darbus, suteikti visas reikiamas saugos ir sveikatos apsaugos priemones.

4. Prievolė sudaryti darbo sutartį

Visais atvejais, įdarbinant asmenis, įskaitant ir nepilnamečius, privalo būti sudaryta rašytinė darbo sutartis, kurioje darbo sutarties šalys susitaria dėl būtinųjų darbo sutarties sąlygų, t. y. darbo funkcijos, darbo apmokėjimo ir darbovietės, taip pat darbo laiko normos ir darbo laiko režimo. Tik taip įgyjamos garantijos, kurios labai reikalingos, ypač jei darbe įvyktų nelaimingas atsitikimas.

5. Darbo ir poilsio laiko reikalavimai

„Taip pat svarbu žinoti vaikų ir paauglių darbo laiko trukmę ir taikomus minimalaus poilsio laiko reikalavimus, – sako Ieva Piličiauskaitė-Dulkė. – Be to, darbdaviai turi žinoti, kad negali skirti nepilnamečiams pasyvaus budėjimo darbe arba namuose, viršvalandinio ir naktinio darbo.“

Vaikai ne mokslo metų laiku gali dirbti iki 6 val. per dieną ir 30 val. per savaitę. Mokslo metų laiku – iki 12 val. per savaitę: iki 2 val. per dieną mokyklos lankymo dienomis ir iki 6 val. per dieną ne mokyklos lankymo dienomis, jeigu dirbama trimestro arba semestro metu, tačiau ne tada, kai mokykloje vyksta pamokos.

Paaugliai gali dirbti ne daugiau kaip 8 val. per dieną kartu su kasdiene pamokų trukme ir ne daugiau kaip 40 val. per savaitę kartu su pamokų trukme.

Vaikams draudžiama dirbti nuo 20 val. vakaro iki 6 val. ryto, rytais – nuo 6 iki 7 val., t. y. prieš pamokas. Be to, turi būti suteiktos ne mažiau kaip 2 poilsio dienos per savaitę, jeigu įmanoma, paeiliui, viena iš jų turi būti sekmadienį. Vaikų kasdienio nepertraukiamo poilsio laikas per 24 val. laikotarpį privalo būti ne trumpesnis kaip 14 val.

Paaugliams dirbti draudžiama nuo 22 val. vakaro iki 6 val. ryto. Taip pat turi būti suteiktos ne mažiau kaip 2 poilsio dienos per savaitę, jeigu įmanoma, paeiliui, viena iš jų turi būti sekmadienį. Paauglių kasdienio nepertraukiamo poilsio laikas per 24 val. laikotarpį privalo būti ne trumpesnis kaip 12 val.

VDI ragina darbdavius atsakingai įvertinti galimybes įdarbinti nepilnamečius ir nesusigundyti neformaliais susitarimais ar šešėline veikla ir primena, kad už pažeidimus gali grėsi administracinė ir (arba) Užimtumo įstatyme numatyta atsakomybė.

Valstybinės darbo inspekcijos informacija